
УДК 37.02

Лаготюк Г.С.

викладач агрономічних дисциплін вищої категорії

E-mail: stpdatu@yandex.ru

Лаготюк О.Д.

викладач агрономічних дисциплін вищої категорії

E-mail: stpdatu@yandex.ru

Снятинський коледж Подільського державного аграрно-технічного університету
м. Снятин

ДОЦІЛЬНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ КЕЙС-МЕТОДУ НА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТТЯХ З АГРОНОМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН

Lagotyuk G.S.

lecturer in agronomic disciplines of higher category

E-mail: stpdatu@yandex.ru

Lagotyuk O.D.

lecturer in agronomic disciplines of higher category

E-mail: stpdatu@yandex.ru

Sniatyn college of Podilsk Agrarian Technical State University
Sniatyn

THE FEASIBILITY OF USING CASE METHOD AT WORKSHOPS OF AGRONOMIC SCIENCES

Анотація

Вступ. В умовах переходу до використання інтерактивних методів навчання на заняттях, важливу роль відіграє використання методів, які дозволяють розвивати аналітичні, діагностичні, концептуальні та творчі здібності студентів.

Методи. Цікавим і прогресивним методом проведення практичних занять є кейс-метод.

Результати. В статті запропоновано особливості використання кейс-методу на заняттях з агрономічних дисциплін. Розглянуто сутність, основні завдання та алгоритм використання даного методу на заняттях. На основі проведеного аналізу наукової літератури визначено основні переваги та недоліки в практиці використання кейс-методу на практичних заняттях.

Перспективи. Зазначено пропозиції щодо практики використання методу аналізу кейсових ситуацій на заняттях з агрономічних дисциплін.

Ключові слова: кейс-метод, кейсова ситуація, активні методи навчання, аналітичні здібності.

Abstract

Introduction. The transition to interactive teaching methods determines the increasing role of multimedia that allows developing of students' analytical, diagnostic, conceptual and creative skills.

Methods. The study focuses on the case study method as an interesting and progressive method of practical training.

Results. Some special aspects of usage of the case study method in agronomy teaching are analyzed. The nature, main tasks and functionality of this method in the classroom are studied. From the conducted analysis of scientific studies were identified the main advantages and disadvantages of the case study method in teaching practice.

Discussion. Methodological recommendations for usage of the case study method in teaching agronomy were developed.

Keywords: case method, case situation, active learning methods, analytical skills.

Аннотація

Вступ. В условиях перехода к использованию интерактивных методов обучения на занятиях, важную роль играет использование методов, которые позволяют развивать аналитические, диагностические, концептуальные и творческие способности студентов.

Методы. Интересным и прогрессивным методом проведения практических занятий является кейс-метод.

Результаты. В статье предложены особенности использования кейс-метода на занятиях агрономических дисциплин. Рассмотрены сущность, основные задачи и алгоритм использования данного метода на занятиях. На основе проведенного анализа научной литературы определены основные преимущества и недостатки в практике использования кейс-метода на практических занятиях.

Перспективы. Отмечено предложения относительно практики использования метода анализа кейсовых ситуаций на занятиях с агрономических дисциплин.

Ключевые слова: кейс-метод, кейсова ситуация, активные методы обучения, аналитические способности.

Вступ. В умовах стрімкого розвитку науково-технічного прогресу виникає гостра необхідність в підготовці висококваліфікованих спеціалістів, які зможуть швидко і обґрунтовано прийняти рішення під впливом нестабільності зовнішнього середовища. Велику роль в процесі навчання відіграють інтерактивні методи викладання дисциплін. Кейс-метод можна беззаперечно вважати одним із інтерактивних методів навчання, оскільки він дає змогу розвивати аналітичні, діагностичні, концептуальні, а також комунікативні здібності майбутніх спеціалістів різних сфер діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням практики використання кейс-методу при викладанні дисциплін займалася велика кількість зарубіжних і вітчизняних науковців. Зокрема, хочеться зазначити наступних: Е. Монтера, М. Лідере, Дж. Ерскіна, З. Скринник [8], Ю. Сурміна [6], О. Долгорукого, О. Сидоренка [7], Г. Багієва [2], В. Ягоднікову [10] та інших. В своїх працях вони досліджували основні засади розробки кейсових ситуацій та використання їх на заняттях, а також переваги і недоліки даного методу.

Мета. Метою написання статті є дослідження особливостей використання кейс-методу на заняттях з агрономічних дисциплін. Даний метод широко використовується на заняттях з економічних та правових дисциплін, але сприятливі умови існують для його використання на заняттях з агрономічних дисциплін. Тому пропонуємо розглянути особливості використання кейсових ситуацій на практичних заняттях з агрономічних дисциплін.

Методологія. Під час проведення дослідження використовувались наступні методи: синтезу, аналізу, групування, класифікація, індукція, метод морфологічного аналізу, доказ та інші.

Результати. Кейс-метод (метод аналізу ситуацій, метод конкретних ситуацій, case-study) – це метод активного проблемно-ситуаційного аналізу, заснований на навчанні шляхом вирішення конкретних завдань, – ситуацій (вирішення кейсів).

Він належить до неігрових імітаційних активних методів навчання.

На думку Г.Б. Гордійчука [3], аналіз конкретних навчальних ситуацій (case study) – метод навчання, який призначений для вдосконалення навичок і отримання досвіду в наступних областях:

- виявлення, відбір і вирішення проблем;
- робота з інформацією - осмислення значення деталей, описаних в ситуації;
- аналіз і синтез інформації і аргументів;
- робота з припущеннями і висновками;
- оцінка альтернатив;
- ухвалення рішень;
- слухання і розуміння інших людей - навички групової роботи.

Безпосередня мета методу case-study – спільними зусиллями групи студентів проаналізувати ситуацію – case, що виникає при конкретному стані справ, і виробити практичне рішення; закінчення процесу – оцінка запропонованих алгоритмів і вибір найкращого з них у контексті поставленої проблеми [3].

Метод case-study найбільш широко використовується в навчанні економіки та бізнес-наукам за кордоном. Вперше він був застосований у навчальному процесі в школі права Гарвардського університету в 1870 році; впровадження цього методу в Гарвардській школі бізнесу почалося в 1920 році.

Перші добірки кейсів були опубліковані в 1925 році в Звітах Гарвардського університету про бізнес. В даний час співіснують дві класичні школи case-study – Гарвардська (американська) і Манчестерська (європейська). В рамках першої школи метою методу є навчання пошуку єдино вірного рішення, друга – передбачає багатоваріантність вирішення проблеми [8].

Метою проведення занять з використанням кейс-методу є підвищення рівня розумової активності студентів, покращення їх комунікативних здібностей, вміння працювати в команді на основі спільного розгляду і вирішення конкретних виробничих ситуацій.

Проблема впровадження методу case-study в практику вищої професійної освіти в даний час є досить актуальною, що зумовлено двома тенденціями:

- перша впливає із загальної спрямованості розвитку освіти, її орієнтації не стільки на отримання конкретних знань, скільки на формування професійної компетентності, умінь і навичок розумової діяльності, розвиток здібностей особистості, серед яких особлива увага приділяється здатності до навчання, зміну парадигми мислення, умінню переробляти величезні масиви інформації;

- друга впливає з розвитку вимог до якості фахівця, який, окрім задоволення вимог першої тенденції, повинен володіти також здатністю оптимальної поведінки в різних ситуаціях, відрізнитися системністю та ефективністю дій в умовах кризи [10].

Навчальні завдання кейс-методу полягають у :

- набутті навичок використання теоретичного матеріалу для аналізу практичних проблем;

- формуванні навичок оцінювання ситуації, вибір та організацію пошуку основної інформації;

- виробленні вмінь формулювати питання і запити;

- виробленні умінь розробляти багатоваріантні підходи до реалізації плану дії;

- формуванні вмінь самостійно приймати рішення в умовах невизначеності;

- формуванні навичок та прийомів всебічного аналізу ситуацій, прогнозування способів розвитку ситуацій;

- формуванні вмінь та навичок конструктивної критики [9, с. 86].

Науковцями розроблено певний алгоритм проведення занять з використанням кейсових ситуацій, який включає наступні етапи:

1. Розробка кейсової ситуації. На даному етапі основну роботу повинен виконувати викладач, оскільки йому потрібно зібрати і згрупувати всю інформацію з певної теми чи проблемної ситуації в певній послідовності і взаємозв'язку. Для цього потрібно використовувати велику кількість інформації як теоретичного так і практичного характеру.

2. Викладач роздає кейсові ситуації студентам за 1-2 дні до заняття. Це робиться з метою надання необхідного часу для ознайомлення з ситуацією поданою в кейсі та можливістю знайти додаткову інформацію в додаткових джерелах.

3. Поділ студентів на малі робочі групи для опрацювання ситуацій. Кожна команда повинна обрати собі «спікера», який виконуватиме роль представника рішень ситуацій при представленні свого бачення ситуації окремою командою. Студенти в групі на основі використання методу «мозкового штурму» розглядають різні шляхи і способи вирішення конкретних практичних ситуацій.

4. Публічний виступ студентів з конкретними пропозиціями вирішення кейсової ситуації.

5. Проведення контролю знань студентів під час питань до них при захисті своїх рішень проблеми.

6. Підведення підсумків, прийняття спільного сценарію вирішення проблеми і оцінювання студентів. Викладач повинен озвучити правильне вирішення ситуації чи власне бачення її вирішення з чітким обґрунтуванням власних пропозицій. Найважчий етап – об'єктивно оцінити роботу команд та кожного окремого студента на занятті.

Розглянутий вище алгоритм проведення занять з використанням кейс-методу дозволяє виділити основні переваги і недоліки його використання на заняттях.

До переваг використання кейс-методу можна віднести наступні:

1. Створення проблемної ситуації на основі фактів з реального життя, що дозволяє викладачу створити реальне середовище для прийняття студентами ефективних рішень, коли вони бачать себе ключовою ланкою при вирішенні проблеми.

2. Дозволяє розвинути комунікативні, аналітичні, діагностичні та концептуальні здібності студентів.

3. Виступає способом мислення викладача.

4. Дає змогу перейти від простого розгляду теорії до більш глибокого дослідження проблемних ситуацій, де можна на практичних прикладах побачити вміння використовувати теоретичний матеріал.

5. У процесі розгляду кейсів в студентів розвивається професійне світовідчуття, формується система цінностей, життєвих установок студентів, вони вчаться відстоювати свою позицію.

6. Створення атмосфери командного духу і хорошого психологічного клімату в групі.

До основних проблем використання кейс-методу на заняттях В.В. Ягоднікова [10] відносить наступні:

- технологізація і оптимізація;
- методологічне насичення;
- застосування в навчанні різних типів і форм;
- компетентністний підхід.

Можна повністю погодитись з цими недоліками, зважаючи на наступне: кейсові ситуації важко піддати певній технологізації (на даний час все намагаються комп'ютеризувати, спростити роботу викладачу і студенту) через більш творчу спрямованість методу, це може стосуватися й оптимізації; цей метод надзвичайно насичений різними методами («мозковий штурм», дискусія, аналіз, синтез, індукція, дедукція, метод «ключових запитань», моделювання, методи стратегічної діагностики та

інші), що в іншому випадку є й перевагою його використання через можливість розгляду ситуацій з різного ракурсу проблеми; компетентнісний підхід вимагає від викладача володіння матеріалом теоретичного і практичного характеру з даної ситуації на високому рівні, щоб мати змогу грамотно розробити кейс та методично правильно організувати і провести заняття.

Здебільшого практика свідчить про доцільність використання кейс-методу на заняттях з економічних та правових дисциплін. Ми пропонуємо використання методу кейсових ситуацій на заняттях з агрономічних дисциплін.

Обґрунтуємо таку можливість наступним чином:

1. Практичні завдання для агрономічних дисциплін теж можна розробити у вигляді кейсу, прикладом може бути дисципліна «Захист рослин». Для студентів можна описати практичну ситуацію по вирощуванні на господарстві певних сільськогосподарських культур з конкретною інформацією про назви культур, площу полів, регіон розташування поля і запропонувати їм визначити, які шкідники можуть зашкодити окремим культурам і зазначити, які засоби захисту рослин варто використовувати в конкретних умовах. При вивченні дисципліни «Технологія виробництва продукції рослинництва» розробляють практичні завдання у вигляді кейсових ситуацій. У завданні вказують назву культури, площу посіву, місце в сівозміні, удобрення, перелік шкідників і хвороб, які шкодять культурі, ступінь забур'яненості посівів і видовий склад бур'янів. На основі цього студентам необхідно розробити технологічну карту вирощування культури.

2. Проводити практичні заняття в реальних умовах, на полі конкретного господарства не завжди є можливість. В даному випадку студенти працюючи в малих групах зможуть допомогти один одному, наштовхнути на правильне вирішення ситуації.

3. Студенти навчаються краще розрізняти особливості використання тих чи інших засобів захисту рослин, а за наявності наочного матеріалу у вигляді схем, довідників, малюнків матимуть змогу краще вивчити шкідників і хвороби сільськогосподарських культур.

4. Викладач матиме змогу допомогти у прийнятті правильного рішення при підведенні підсумків заняття і оцінювання студентів.

Хочеться зазначити, що відмітною особливістю методу case-study є насамперед створення проблемної ситуації на основі фактів реального життя. Це дозволить використовувати теоретичний матеріал, який подано на лекційному занятті, при вирішенні кейсових ситуацій.

Дотримуючись всього двох умов при використанні в навчальному процесі case - технологій, а саме власне хороший кейс і добре обдумані і правильно розроблені методика його використання при проведенні занять.

Висновки. На основі проведеного аналізу методу кейсових ситуацій вважаємо за доцільне його використання на практичних заняттях з агрономічних дисциплін. Так як даний метод є інтерактивним, дозволяє студенту вчитися самостійно аналізувати і досліджувати конкретні ситуації, наближені до реальних умов, вміти приймати обґрунтовані і правильні рішення та покращувати свої здібності роботи як окремо так і в малих робочих групах. Незважаючи на істотні недоліки кейс-методу, зокрема складна робота по розробці і оновленні кейсових ситуацій, переваг в нього все ж таки більше.

Список використаних джерел

1. Долгоруков А. Метод case-study как современная технология профессионально-ориентированного обучения [Электронный ресурс] / А. Долгоруков. – Режим доступа: <http://www.vshu.ru>
2. Багиев Г.Л. Руководство к практическим занятиям по маркетингу с использованием

кейс-метода [Електронний ресурс] / Г.Л. Багієв, В.Н. Наумов. – Режим доступу: <http://www.marketing.spb.ru>

3. Гордійчук Г.Б. Використання “кейс”-методу як засобу забезпечення професійної спрямованості викладання загальноосвітніх предметів у ПТНЗ / Г. Б. Гордійчук // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми : зб. наук. пр. / редкол.: І. А. Зазюн (голова) та ін.. – К. : Вінниця, 2004. – Вип. 4. – С. 209-215.

4. Лузан П.Г. Методи і форми організації навчання у вищій аграрній школі: навч. пос. / П.Г.Лузан – К. : Аграрна освіта, 2003. – 229 с.

5. Михайлова Э. А. Кейс и кейс-метод / Э.А. Михайлова. – М. : Центр Марк. исслед. и менедж., 1999.

6. Ситуационный анализ, или Анатомия Кейс-метода / Под ред. д-ра социологических наук, профессора Сурмина Ю.П. – К. : Центр инноваций и развития, 2002. – 286 с.

7. Ситуаційна методика навчання : теорія і практика / упор. О. Сидоренко, В. Чуба. – К.: Центр інновацій та розвитку, 2001. – 230 с.

8. Скринник З. Є. Психологія і педагогіка. Проведення індивідуального заняття за методом аналізу конкретних навчальних ситуацій (case study): навч.-метод. пос. / З.Є. Скринни. – Львів : ЛІБС УБС НБУ, 2012. – 145 с.

9. Сурмін Ю. П. Метод аналізу ситуацій (Case study) та його навчальні можливості. Глобалізація і Болонський процес: проблеми і технології / Ю.П. Сурмін // кол. моногр. – К. : МАУП, 2005. – 126 с.

10. Ягоднікова В.В. Кейс-метод як форма інтерактивного навчання майбутніх фахівців [Електронний ресурс] / В.В. Ягоднікова. — Режим доступу : http://www.rusnauka.com/1_NIO_2008/Pedagogica/25496.doc.htm

References

1. Dolgorukow A. Metod case-study kak sovremenia tekhnologia profesionalno-orientirovanogo obucheniya [The case-study method as modern technology of professionally-oriented training] / A. Dolgorukow // [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.vshu.ru> [in Russian].

2. Bagiev H.L. Rukovodstvo k prakticheskim zaniatiam po marketingu s ispolzovaniem keys-metoda [Manual for practical classes of marketing using case method] / H.L. Bagiev, V.N.. Naumov // [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.marketing.spb.ru> [in Russian].

3. G. Gordeychuk. (2004). Vukorystania keys-metodu yak zasobu [The use of case method as a means of ensuring the professional orientation of teaching of General subjects in VET] / Year. Gordeychuk // Modern information technologies and innovational teaching methods in specialists ' training: methodology, theory, experience, problems : the CG. Sciences. PR / editorial Board.: I. A. Sasun (Chairman) and others. – M. : Vinnitsa.

4. Luzan P. G. (2003). Metody i formy organitsaii navchnia u vyshchii agrarnii shkoli [Methods and forms of organization of teaching in higher agricultural education: a Training manual.]. Kyiv: Agricultural education.

5. Mikhailova E. A. (1999). Keys i keys-metod [Case and the case method]. M. : Center Of The Mark. issled. and managed.

6. Situational analysis, or Anatomy of a Case method (2002) / ed. by Dr. of sociology, Professor P. Surmina Y. Kyiv. : Centre of innovation and development.

7. Situational teaching methodology : theory and practice (2001) / Ed. A. Sidorenko, V. Chuba. – K.:Centre of innovation and development.

8. Skrynnik Z.E. (2012). Psychology and pedagogy. The individual classes according to the method of analysis of specific situations (case study) / S. Is. Skrynnik // Educational-methodical manual. – Lviv : LIBD UB NBU.

9. Surmin Y. P. (2005). Psykhologia i pedagogika.Provedeniya indyvidualnogo zaniatia za metodom analizu konkretnykh sytuatsii [Method of analysis of situations (Case study) and its training opportunities]. Kyiv : MAUP.

10. Yagodnicova V.V. Keys metod yak forma interaktyvnogo navchania maybutnikh fachivtsiv [The Case study method as a form of interactive training for future specialists] / V.V. Yagodnicova. – [Electronic resource]. – Access mode : http://www.rusnauka.com/1_NIO_2008/Pedagogica/25496.doc.htm